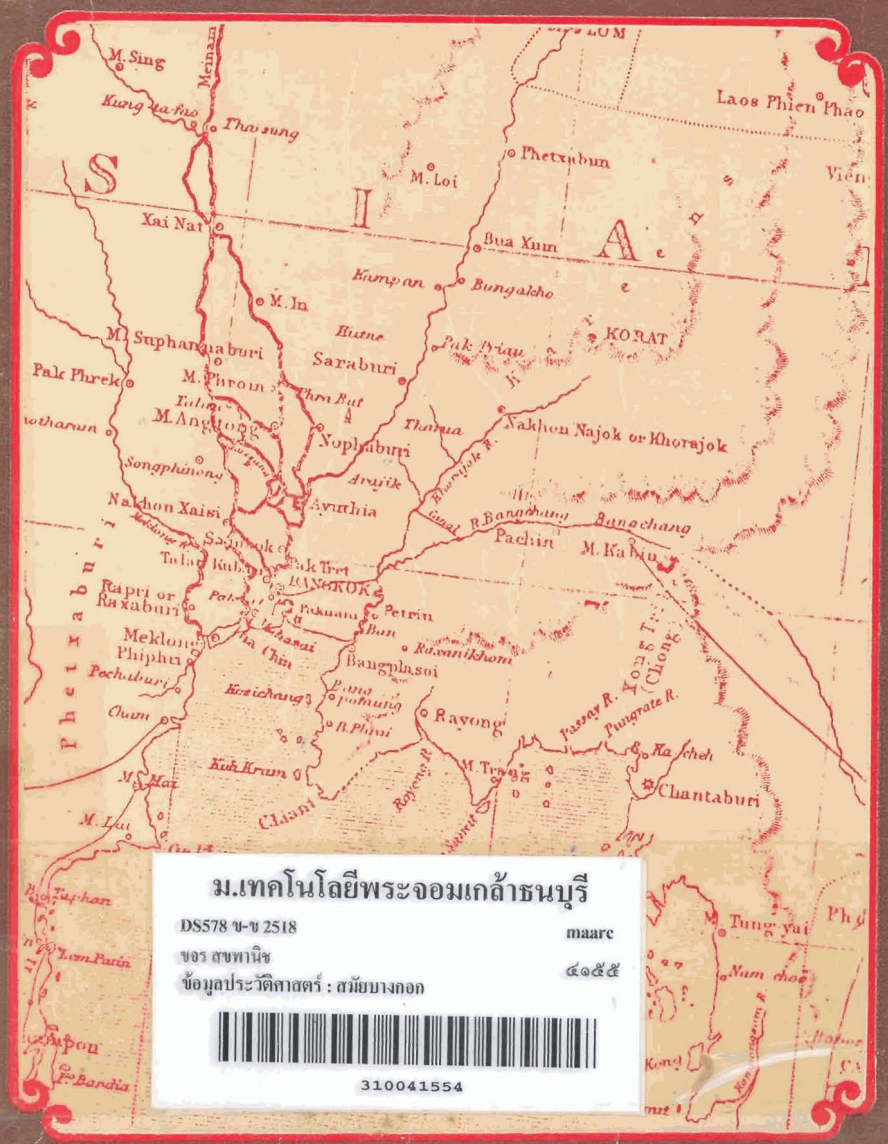

ข้อมูลประวัติศาสตร์: สมัยบางกอก

KMK01-237

ศาสตราจารย์ ขจร สุขพานิช

ที่สมุหนายกกับข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยพร้อมกันเป็นอันมาก พวกนั้น
 ออกไปเชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระอนุชา เจ้าฟ้ามงกุฎสมมติเทว-
 วงศ์พงศ์คือสรภคทรัพย์ ซึ่งสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหารพระอาราม
 หลวง แต่บรรดาราชฎาทองปวงก็นิยมชมชื่นเรียงร้อยอวยชัยถวาย
 พระพรตงเครื่องสักการะบูชา เก็บดอกไม้ไปเรียรายไว้ตามสถล-
 มารคเป็นอันมาก ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยหม่อมครักษ์แห่ล้อม
 ด้วยสรรพศาสตราวุธ แท้มาเป็นกระบวนถว้นทุกพนักงานเสด็จเข้า
 สู่พระราชวังสถาน....

ท่านที่อุตสาห์อ่านมาถึงจนเพียงนี้ ควรจะได้ทราบด้วยว่า
 เมื่อเซอร์เยมสบุรคมาเจรจาสนธิสัญญาการค้าขายไม่สำเร็จ และ
 กลับออกไปเมื่อเดือนธันวาคม ได้ส่งรายงานไปให้รัฐบาลอังกฤษ
 หลายข้อหลายประการ แต่ตอนหนึ่งมีข้อความสำคัญว่า“ข้าพ-
 เจ้าไม่เห็นชอบ ในวิธีการที่จะใช้กำลังบังคับราชสำนักกรุงสยาม
 ให้ยอมในสิ่งที่เราพึงประสงค์ แท้จริงในขณะนี้มีข่าวลือว่า จะ
 เกิดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดินเป็นการใหญ่ เราควรจะ
 เลือกค้นหาเจ้านายไทยที่เราเห็นว่าเหมาะสม ให้ขึ้นเป็นพระ
 เจ้าแผ่นดิน...และเจ้านายพระองค์นั้น ซึ่งข้าพเจ้าเห็นชอบ ก็
 บังเอิญเป็นรัชทายาทโดยชอบธรรมด้วย เจ้านายพระองค์นั้นทรง
 นิยมอริยธรรมฝรั่งมีความรู้ในภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และทรง
 รอบรู้ในวิทยาศาสตร์ยุโรปเป็นอันมาก โดยเฉพาะในวิชาดาราศา-
 สตร์....”^๑ เจ้านายไทย ซึ่งราชาบุรคได้เสนอให้รัฐบาล

๑. Vincent St. John, Life of Sir James Brooke, London 1879.